

KVENNABLAÐIÐ

1914.

TUTTUGASTI ÁRGANGUR.

ÚTGEFANDI OG RITSTJÓRI:

BRÍET BJARNHÉÐINSDÓTTIR.

REYKJAVÍK.
PRENTSMÍÐJAN GUTENBERG.
1914.

E F N I.

Afdrif stjórnskrármálsins, 81.
Annað norræna kvennapíngið, 44.
Áskorun til íslenzkra alþingiskjösenda, 4.
Áskorun frá tólf miljónum kvenna, 59.

Barnagarðurinn í Westminster, 67.
Barnaleikvællir og útiskólar, 27, 35.
Bæjarstjórnarkosningarnar, 5.
Bækur, 30, 33.

Danz, 90.
Dálitil aukaatvinna, 68, 76, 86.

Eldhúsbálkur:
Eplakaka, 30.
Fiskur í spinatsósu, 38.
Kálfsheili, 7.
Kindaheili, 30.
En íslensk diktarens kvinnaverld, 22.
En ska kirkjan, 52.
Ensku kvenréttindakonurnar hervæðast, 86.

Ferðamínnígar, 37.
Ferðapístar II, 46.
Fjórar íslenzkar merkiskonur (með mynd), 1.
Frá áhorfendasvíðinu, 25.
Frá Englandi, 19.
Frá Lyceumklúbbum í Berlín, 83.
Frá útlöndum, 51.

Georg Bretakonungur og kvennréttinda-
konurnar, 6.

Góð ráð:
Flugur, 56.
Að hreinsa mislita skó, 56.
Væring í höfði, 56.

Góð ráð handa eiginmönnum, 37.
Gönuhlaup æskulýðsins, 12.

Hamíngja (þýdd saga), 54.
Herþjónusta kvenna í Austurríki, 85.
Herþjónusta Norðurálfukvenna, 82.

Hvað ætla konur að gera með kosningar-
réttinn? (úr fyrirlestri fluttum í K. B. F. í. af
B. B.), 9.

Jólamínníng, 89.

Konurnar og ófríðurinn, 75.
Kosningaaðferðin breytt, 6.
Kvennahöllin á Málmeyjarsýningunni (L.
Vald.), 79.

Lady Mary Btomfield, 85.

Móðskraf, 61.

Norræni kvennafundurinn, 17.
Norræna kvennapíngið (B. Blöndal), 26.
Nýir tímar, 49.

Ófríðurinn mikli, 66.

Praktiskur félagsskapur, 29.

Ráðlegging til allra Norðmanna, 18.
Rabindra Nath Tagori, 77.

Sambandsfélag norrænna kvenna, 50.
Skyldur og réttindi, 3.
Sólskin, 76.
Stofndundur Eimskipafélags Íslands 17.
jan. 1914, 48.

Taugaveíklun, 12.
Til Kvennréttindafélags Íslands, 41.
Tíulagaboðorð landsbjargráðafélaganna, 85.

Um fráfarur (G. E.), 22, 78.
Um að þroska og pressa jurtir, 58.
Úr bænum, 42.

Pegar frúin hafði fjárráðin (saga), 14, 21.
† Þorsteinn Erlíngsson, 65.

Kvennablaðið kostar 1 kr. 50 au. inn-
anlands, erlendis 2
kr. [85 cent vestan-
hafs] $\frac{1}{2}$ verðsins
borgist fyrirfram, en
 $\frac{1}{2}$ fyrir 15. júlí.

Kvennablaðið.

Uppsögn skrifleg
bundin við ára-
mót, ógild nema
komin sé til út-
gef. fyrir 1. okt.
og kaupandi hafði
borgað að fullu.

20. ár.

Reykjavík, 10. janúar 1914.

M. I.

Fjórar íslenzkar merkiskonur.

Árið 1913 má að mörgu leyti vera oss
íslenzku konunum minnstætt. Einkum

má það vera
oss minni-
stætt vegna
þess, að á
því ári höf-
um vér mist
þrjár mjög
merkar ís-
lenzkar kon-
ur, og sú
fjórða dó í
okt. haustið
áður (1912).
Þessar kon-
ur eru þær:

Háysírdóm-
arafrú Sigbr.
Friðriksdótt-
ir, byskups-
frú Valgerð-
ur Jónsdóttir
frá Laufási,
ráðherrafrú.
Ragnheiður.
Hafstein og
frú Sigríður
Sigurðardótt-
ir Bruun á
Skjaldbreið.
hér í bænum.

Kvennablaðið hefir áður getið ráðherra-
frúar R. Hafstein, og þótt ýmsu mætti
þar við bæta, þá er ekki rúm fyrir það
hér í blaðinu.

Allar þessar konur áttu að því leyti
sammerkt, að þær voru íslenzkar bæði

að ætt og uppeldi og tilfinningum. Þær
voru íslenzkar konur í hverja taug og
styrktu ýms áhugumál kvenna, bæði með
persónulegri hluttöku sinni og með því
að beita sér stundum sjálfar fyrir ýms

þeirra, — og
þannig stuðla
að því með
áliti sínu og
fordæmi, að
aðrar konur
gerðu slíkt
hið sama. —
Þannig hafði
frú Sigbrúð-
ur Friðriks-
dóttir verið
ein af helztu
forgangskon-
. unum að .
. . stofnun . .
. »Hins ís- .
lenska kven-
félags« 1894,
og var for-
maður þess
nokkurfyrstu
árin, þangað
til hún ald-
. urs vegna .
sagði því af
sér. Einnig
átti hún mik-
inn eða mest-
an þátt í því,

Byskupsfrú Valgerður Jónsdóttir.

að stofnað var haustið 1894 til hinnar
stóru hlutaveltu, sem 1800 kr. fengust
upp úr, og stofnaður var með háskóla-
sjóður handa íslenskum kvenstúdentum
í framtíðinni. Hún mun einnig hafa átt
sinn góða þátt í því, að í lögum félags-

ins var aðal-markmið þess ákveðið það, að vinna að fullu jafnrétti isl. kvenna, bæði pólitískum kosningarrétti og kjör-gengi, »og öðrum þeim málum, sem efst eru á dagskrá þjóðarinnar«. Þetta er því meira viðurkenningar- og þakk-lætisvert, sem hún var þá orðin talsvert roskin kona að aldri, — hún var *fyrsta* háttsetta embættismannskonan hér á landi, sem þannig reið á vaðið með að stofna félag kvenna, til að vinna að kvenréttindamálum og öðrum pólitískum stjórnmálum, og lagði þannig nafn sitt og virðingu þeim til stuðnings og eftirdæmis fyrir aðrar konur, þó þá í byrjun þætti engin sæmd að slíkum félagsskap.

Byskupsfrú Valgerður Jónsdóttir var ekki meira en miðaldra kona, og var það því mikill missir að missa hana. Hún var ágætiskona, trygglynd og vinföst, frjálslýnd og vel mentuð. Hún hafði mikinn áhuga á ýmsum framfarumálum vorum og fylgdist vel með þeim, þrátt fyrir sjúkdóm sinn, til dauðadags. Ungmennafélagsskapnum var hún sérlega hlynt, og það var henni sönn ánægja, hvað börn hennar beittu sér vel fyrir hann hér í bæ. Með jafnréttismálum kvenna var hún ætíð, og því meira, sem lengra leið á æfi hennar. Hún las mikið eftir að hún varð rúmföst, og gátu þeir, sem henni voru vel kunnugir, fundið betur og betur í samræðum við hana, hversu henni var alvarlega ant um allar framfarir kvenna. Hún vildi að konur væru alstaðar með karlmönnum, þar sem unnið væri að velferð lands og lýðs. Eg man vel eftir því, hvað hún var heit fyrir því um bæjarstjórnarkosningarnar, veturinn 1911, að fá nýta eða nýtar konar í bæjarstjórnina, og var hún þó rúmföst þá. Hún var yfirlætislaus og dul í skapi, og sannislenszk kona í hverja taug. Hefði henni enst lengur líf og heilsa, mundi hún hafa margt gert til að vinna að ýmsum nytsemdarmálum kvenna.

Hún var trúrækin kona, en talaði ekki margt um það, né dæmdi neinn fyrir aðrar skoðanir.

Um ráðherrafrú Ragnheiði Hafstein hefir áður verið talað hér í blaðinu. Hennar skarð verður ekki heldur auðfyllt í kvennahópnum.

Allar þessar konur áttu það sameiginlegt, að þær voru í ædstu tignarsætum islenzkra kvenna, og gátu því með því ýmist að beita sér fyrir mál, eða vinna að þeim, sem óbreyttir liðsmenn, í sameiningu við aðrar konur, unnið þeim ómetanlegt gagn, bæði með álitinu sínu og áhrifum á aðra. Megum vér því meira sakna þessarar hluttöku, sem fáar aðrar af heldri konum landsins hafa, enn sem komið er, viljað leggja fram krafta sína, hæfileika og álit, í samvinnu við aðrar konur, til forustu né fulltingis í áhugamálum vorum.

Fjórdá konan, frú Sigriður Sigurðardóttir (fangavarðar), hafði átt alt öðrum lífskjörum að fagna. Hún var óskilgetin sonardóttir Jóns Guðmundssonar, hins þjóðkunna fyrsta ritstjóra Þjóðólfs, og bróðurdóttir frú Kristínar Krabbe í Kaupmannahöfn, sem alkunn var hér á landi. En þótt hún væri af þessari góðkunnu ætt, þá hafði hún, laganna og venjunnar vegna, orðið að búa undir alt öðrum kringumstæðum. Ekkert ástíkt foreldraheimili hafði vafið hana örmum sínum og verndað hana fyrir vorkulda og hretum lífsins. Auðvitað var henni séð farborða á »sæmilegan« hátt til fermingaraldurs. En hún hafði erfð of mikið af skaplyndi ættar sinnar, til þess að finna ekki muninn og gera sig ánægða með þá hörðu smámola, sem óskilgetnum börnum eru úthlutaðir. Sú tilfinning mun hafa mótað hana.

Sem fullorðin, ung stúlka, sluttist hún til Kaupmannahafnar, í vist til danskrar konu. Þar í borginni lærði hún síðan matreiðslu, og kom svo hingað heim til Reykjavíkur. Vildi hún þá setja hér upp matsöluhús, en stóð þar með

ekkert nema hagsýnt höfuð, sterkan viljakraft, góða heilsu og — tvær hendur tómar. Hjálpuðu þá tveir menn hér í bænum henni með að ganga í ábyrgð fyrir hana, svo að hún gæti fengið sér nauðsynlegustu búshluti. — Margir munu kannast við þetta fyrsta matsöluhús hennar, sem kallað var í daglegu máli í bænum: »Sigríðarstaðir«, eftir henni. Atvinnan jókst árlega og blómgaðist ágætlega. Fyrirtaks dagnaður, ráðdeild og áreiðanleiki einkendi hana. Allar veitingar hjá henni þóttu þær fullkomnu í bænum, og stúlkur sóttust eftir að fá að læra húshald og matreiðslu þar. En venjulega tók hún ekki meira en eina stúlkunni í einu. — Árið 1905—06 réðst hún í það stóra áhættufyrirtæki, þótt eignalaus væri, að festa kaup á Helgasenshúsinu hér í bænum fyrir um 7000 kr. Sýnir það bezta álit hennar hér, að ýmsir beztu menn bæjarins voru ábyrgðarmenn hennar. Ætlaði hún í fyrstu að láta laga húsið og nota það svo fyrir matsölu sína. En það reyndist ófært og varð að rifast niður og byggjast frá grunni. Eins og það var fullgert var það virt til brunabóta undir 20000 kr.

Allir sjá, hvílikt stórvirki þetta var fyrir eigna- og umkomulausa stúlkunni, því auk hússins varð hún einnig að fá sér húsmuni í það alt. Í því eru um 20 herbergi alls, og notaði hún mörg þeirra að eins til að leigja gestum, sem bjuggu þar um lengri eða skemri tíma. — En fyrirhyggja, stjórnsemi og dagnaður hennar yfirvann alla örðugleika, og nú eftir 7 ár, var hún á góðum vegi til að komast úr skuldum sínum. Veit eg til að hún sagði, að árlega hefði hún borgað um 1000 kr. af húsverðinu, þrátt fyrir allan tilkostnað og kaup og viðhald á öllum húsbúnaði. Má það mikið kallast, ekki sízt þegar það er athugað, að hún seldi aldrei áfengi, en án þess þykjast þó veitingahús og matsöluhús aldrei geta staðist.

Sigríður sál. giftist fyrir nokkrum ár-

um dönskum kókugærdarmanni, Bruun að nafni. Áttu þau eina dóttur barna, sem nú er 4 ára.

Frú Sigríður var brautryðjandi ísl. kvenna í verklega átt, og sýndi þeim hvað langt má komast með dagnadi, ráðvendni og fyrirhyggju. Eigum við því miður of fáar slíkar konur, og er því ómetanlegur missir fyrir oss að henni, sem var á bezta aldri og eflaust mundi hafa enn látið margt gagnlegt eftir sig liggja.

Henni var mjög ant um alla fátæklunga og fátækramál. Þegar fyrstu bæjarstjórnarkosningar fóru hér fram, áttum við tal um, hvort hún vildi gefa kost á sér, og aflók hún það með öllu. »En fátækrafulltrúi vildi eg vera,« sagði hún. Og þótt ekki yrði af því þá, þá er líklegt, að síðar hefði hún fengist til þess, ef henni hefði enst líf og heilsa.

Hún var sannkölluð fyrirmyndarkona á sínu verksviði, sem vér vildum óska að vér eignuðumst margar fleiri líkar. Hreinlynd og heiðarleg, og mikils virt af öllum, sem hana þektu.

Því miður hefir Kvennablaðið ekki myndir af þeim frú Sigprúði Friðriksdóttur og frú Sigríði Bruun, en þær munu koma síðar, við tækifæri.

Briet Bjarnhéðinsdóttir.

Skyldur og réttindi.

Þessa dagana, þegar maður heyrir ekki talað um annað en kosningar og lista, og lista og kosningar, þá hefir mér fundist eg vera óvanalega mikið mint á að skyldur fylgi þó réttindunum okkar, og annaðhvort beri að nota réttindin og taka skyldurnar, eða hvorugt skuli þeg-ið. —

Vér höfum haft stofnsfund hins íslenszka einiskipafélags. Þar hafa konur

verið boðnar og velkomnar til að kaupa hluti að jöfnu við karlmenn, og þær hafa líka haft réttindin og skyldurnar og ábyrgðina á því, að velja félagsstjórnina. Og eg er viss um að þær hafa alment fundið til þess, hvaða ábyrgð sú kosning lagði þeim á herðar, og hvers þær væntu og óskuðu af þeirri stjórn.

En hvernig er það með skyldur þær, sem fylgja hinum nýlega fengnu réttindum vorum, kosningarréttinum og kjörgenginu í sveita-, héraða- og safnaðarmálum? Hvernig notum vér réttindin? Og hvernig uppfyllum vér skyldurnar?

Vér getum ekki sagt annað en að hér í Reykjavík hafi konur tekið allsæmilegan þátt í kosningum til bæjarstjórnar, svona í byrjun að vera. En — að uppfylla skyldurnar, sem þeim fylgdu, að gefa kost á sér til að vera í kjöri, þótt kjósendurnir hafi óskað þess — það hefir gengið öllu tregara. Og þó getur það orðið að hættulegu vopni gegn oss, ef svo gengur lengur til. Nú á þessu ári á að ráða stjórnarskrármálinu til lykta. Það er því miður ekki alveg víst, að ólyst kvenna hér í Reykjavík, til þess að taka skyldurnar með réttindum þeim, sem vér höfum þegar fengið, verði þar talin mikil sæmd fyrir oss, eða auki oss tiltrú löggjafa vorra.

Oss hefir aldrei riðið meira á við kosningar en nú, að fylkja liði og sýna oss einhuga um að nota bæði réttindi vor og taka á oss þær skyldur, sem þeim fylgja: Skyldurnar að nota kosningarrétt vörn, að minsta kosti.

Því miður höfum vér ekki úr mörgum konum að velja. Að eins tvær konur hafa gefið kost á sér við þessar kosningar. Og á kvennalistanum eru þær báðar, og tveir merkir og vel metnir karlmenn. Eftir nýju lögunum geta kjósendur valið um hvern þeir setja efstan af þeim, sem eru á lista þeim, er þeir kjósa eftir. Konur geta

því með góðri samvizku kosið kvennalistann, þær hafa sjálfar rétt til að velja um alla, sem á honum eru.

Konur, sýnið nú eindrægni og samheldni í því, að fylkja yður um kvennalistann og koma að minsta kosti einhverjum af honum að, konu eða karli. Þá verður oss konum ekki með rökum borið, að áhugi vor sé eins og vindbóla, sem hjaðni niður á augabragði. Látið ekki þingið í sumar geta brugðið oss með réttu um áhuga- og samtakaleysi að þessu sinni. Það mun verða gert, ef vér sýnum slæleik og áhugaleysi nú. Gerið ekki heldur mótsöðumönnum vorum þá ánægju, að geta haft oss Reykjavíkurkonur að viðvörunardæmi, það væri of ilt afsþurnar.

Reykjavíkurkona.

Áskorun til íslenskra alþingiskjósenda.

Á fjölmönnum fundi í »hinu íslenska stúdentafélagi« í Reykjavík föstudaginn 5. þ. m. var svofeld ályktun samþykkt í einu hljóði:

»Fundurinn skorar á íslenska kjósendur að fela þingmönnum að styðja að því af fremsta megni, að alþingi veiti ríflegt fé til þess, að samdar verði sem fyrst íslenskar kenslubækur í öllum námsgreinum handa skólum landsins, sérstaklega þó handa alþýðuskólum og gagnfræðaskólum.«

Reykjavík, 7. des. 1913.

Matthías Þórðarson,
núv. formaður Stúdentafélagsins.

Bæjarstjórnarkosningarnar.

Nú, þegar komið er svo nálægt bæjarstjórnarkosningunum, og flest félög eru búin með lista sína, verður mörgum að hugsa og spyrja þannig: Hvað gerir kvenfólkið í Reykjavík? Ætlar það að halda áfram að taka mikinn þátt í kosningunum? Verður það enn þá með sérlista fyrir konur einar, þrátt fyrir allar þær ákúður, og jafnvel skammir, sem karlmennirnir hafa látið yfir það dynja fyrir það? Eða gengur það nú yfir á karlmannalistana allt saman eftir flokkum? Lætur það sér að kenningu verða skammir J. Ól. á þinginu í sumar, eða fer það allra sinna ferða þrátt fyrir þær?

Og það er eðlilegt að menn spyrji þannig, því litils undirbúnings er enn þá vart orðið af kvenna hálfu, nema hvað fáeinar konur hafa verið kosnar í undirbúningsnefnd frá ýmsum kvenfélögum bæjarins.

Hingað til hafa konur verið nokkurn veginn einhuga um að hafa sérlista. Ekki af því, að þær hafi ekki gjarna viljað hafa samvinnu um kosningarnar við karlmennina, heldur af því, að karlmennirnir hafa aldrei viljað hafa samvinnu við kvenfólkið með öðru móti en því, að þeir hefðu bæði tögl og hagldir, — réðu listunum alveg einir, og hefðu að eins karlmenn á þeim. — Konur voru því nauðbeygðar til að hafa sinn eigin lista, svo framfarlega sem þær vildu fá konur í bæjarstjórn.

Nú var dálítið öðru máli að gegna. Þegar félög karla og kvenna fóru að hugsa um undirbúning listanna, þá kom það í ljós, að karlmenn töldust fúsir til að taka konur á lista sína, ef þær væru flokkskonur þeirra, og auðvitað hefðu líkur til að hafa eitthvert fylgi. Vitaskuld er ekki unt að segja, hvað mikil alvara fylgir þessum samvinnufúsleika karlmanna, fyr en þeir geta valið eins úr konum sem körlum á lista sína. Þá fyrst geta menn séð, hvort þeir kjósa þær á listunum, eða stryka þær út, eins og nú má gera eftir hinum nýju kosningalögum til bæjarstjórna.

Það skal hér viðurkent, að kona var sett á lista Sjálfstæðismanna, þótt hún ekki gæfi kost á sér og léti draga sig út síðan. En á lista Frammanna komst ekki sú kona, sem í boði var, þótt hún væri flokkskona þeirra. En vel getur verið, að þeir hefðu tekið konu, ef þeir hefðu sjálfir mátt velja hana.

Þetta sýnir oss, hvað ófær þau lög eru, sem gera konur undanþegnar að taka við kjöri. Ekki af því að líklegt sé, að þær yrðu

dregnar nauðugar inn í bæjarstjórn, heldur af hinu, að þá yrðu þær fúsari til að gefa kost á sér. Nú finst þeim það svo fruntalegt að bjóða sig fram eða gefa kost á sér óneyddar af lögunum. En þá hefðu þær lagaskylduna, og mundu síðurfærast undan henni.

Ef vér því nú viljum koma konum að, þá verðum vér að taka þær, sem vér getum fengið, án tillits til þess, hvort þær geta vænst stuðnings pólitísku flokkanna eða ekki. Og séu þær utan flokka, þá eru engin ráð til að fá þær settar á neinn karlmannalista. Því verða konur oft að hafa sérlista.

Hefðu karlmennirnir nú haft konur á öllum sínum listum, þá mundum vér konur hafa látið það nægja og engan kvennalista hafa sett upp, þótt þær hefðu ekki verið mjög ofarlega, af því eftir þessum nýju lögum gátum vér raðað þeim sjálfar. En — það fór eins og vant er: engin kona komst á þessa pólitísku lista, svo oss er nauðgur einn kostur að safna oss enn á ný saman um kvennalista.

Margar konur hafa verið þess mjög fýsandi, að hafa bæði karla og konur á kvennalistanum, þótt það hafi ekki hingað til orðið ofan á, af því karlmenn hafa þá enga samvinnu sjálfir viljað nýta. Nú, þegar þeir á sína hlið hafa sýnt, að svo væri eigi, þá hafa konur líka viljað sýna, að þeim væri ekkert ant um að útiloka karlmennina af sínum listum, og því taka þær nú í fyrsta sinni bæði konur og karla á lista sinn.

Ef til vill er þetta fyrirboði þess, að góð samvinna komist á milli beggja kynjanna í náinni framtíð, bæði í kosningum og öðrum opinberum málum, og að karlmennirnir fari að hætta að áskilja sér öll ráðin — fari að skifta bæði veg og völdum — og ábyrgð — dálítið jafnara en hingað til, meðan þeir hafa haft þetta allt saman einir.

Því það er ekki að eins völd og virðingar, sem vér konurnar sækjumst eftir. Vér viljum líka fá að taka jafnan þátt í þeim skyldum og þeirri ábyrgð, sem því fylgir. Og fyrri en vér höfum bæði jöfn réttindi, skyldur og ábyrgð og karlmennirnir náum vér aldrei fullum þroska.

„Kosningar-aðferðin breytt.“

Í grein með þessari yfirskrift í 12. tbl. Kvinnablaðsins f. á. hefir slæðst inn sú villa, »að kjósendur skuli gera skástryk við bókstafsnafn lista þess, sem þeir vilja kjósa, við bæjarstjórna- og sveitarstjórnakosningar«. Þetta atriði stóð reyndar í frumvarpinu, en var felt, og breytt þannig, að kjósendur skulu setja *kross* framan við bókstaf listans. Annars skal hér tekin upp grein úr þessum nýju kosningalögum, sem fyrirskipar kosningar-aðferðina, þegar kjósandi hefir tekið við kjörseðlinum með áprentuðum öllum listum samhliða og fulltrúanöfnunum neðan undir á hverjum lista:

» . . . Fer kjósandi með hann (kjörseðilinn) inn í kjörklefann, að borði því, er þar stendur, og gerir þar kross við bókstaf þess lista á kjörseðlinum, sem hann vill atkvæði gefa. Vilji hann breyta nafna-röðinni á lista þeim, er hann velur, skal hann setja tölustafinn 1 fyrir framan það nafn, sem hann vill hafa efst, töluna 2 fyrir framan það nafn, sem hann vill láta vera annað í röðinni, töluna 3 við það nafn, sem hann vill láta vera hið þriðja, o. s. frv. Sé eitthvert nafn, er hann getur eigi felt sig við, á lista þeim, er hann kýs, má hann stryka það út, og telst það þá eigi með við samtalingu atkvæðanna. Krossinn við listabókstafinn, tölustafina við nöfnin og útstrykun nafns, ef hann vill útstryka, skal hann gera með blýanti, sem kjörstjórnin hefir til í kjörklefanum. Síðan brýtur kjósandi seðilinn saman í sömu brot, sem hann var í, er hann tók við honum; gengur hann síðan að kjör-borðinu og stingur sjálfur seðlinum þannig samanbrotnum í atkvæðakassann, gegnum rifuna á lokinu. . . .«

Eru konur beðnar að athuga vel þessar breytingar á kosningar-aðferðinni, frá þeirri, sem verið hefir fyrirfarandi ár, og sömuleiðis það, að enginn má kjósa eða setja tölustafi við nafn eða nöfn, nema á einum lista.

Ef kjósandi, annaðhvort vegna sjón-leysis eða af öðrum ástæðum, ekki getur sjálfur framkvæmt kosninguna á fyrir-skipaðan hátt, þá má einhver úr kjör-stjórninni hjálpa honum til þess í kjör-klefanum.

Briet Bjarnhéðinsdóttir.

Stofnfundur Eimskipafélags Íslands

17. janúar 1914.

Hann hófst kl. 12 á hádegi í Iðnaðar-mannahúsinu. Allir hluthafar höfðu rétt til að vera þar viðstaddir, en húsið var langt of lítið og rúmaði ekki nær því alla þá af hluthöfum, sem viðstaddir voru. —

Fyrir hönd Vestur-Íslendinga mætti hr. Jón Bildfell á fundinum. Allir höfðu atkvæðisrétt, eftir hlutafjármagni þeirra, eitt atkvæði fyrir hverjar 25 krónur. Þó mátti enginn hafa fleiri atkvæði en 500 fyrir sjálfan sig eða með umboði fyrir aðra.

Helzta verkefni fundarins var að ræða og samþykkja lög fyrir félagið, kjósa reglu-lega félagsstjórn, og veita henni nauðsyn-legar heimildir til þess að láta byggja hin fyrirætluðu skip, gera alla þá samninga sem þyrfti að gera fyrir félagsins hönd og yfir höfuð alt það, sem nauðsynlegt væri, til að koma félaginu á fastan fót, og fyrir-æflunum þess í verklega framkvæmd.

Sv. Björnsson yfirdómslögmaður skýrði frá gangi málsins, og undirbúningi þess frá bráðabyrgðarstjórninni. Kom þá í ljós, sem auðsætt var öllum áður, að mikla elju og atorku hafði hún sýnt í þessu máli. Hlutum var nú heitið fyrir 340,000 kr. og innborgaðar 320,000 krónur. Ekki hafði bráðab.stj. tekið einn eyri fyrir fyrirhöfn sínu, enda allur kostnaður hingað til orðið ótrúlega lítill.

Af því húsrúmið var langt of lítið, þá var Frikirkjan fengin fyrir fundarstað sem prestur hennar og Frikirkjunefnd góðfús-lega leyfðu. Vard ýmsum að hugsa svo, að það væri góðs viti fyrir félagið, að það væri svo að segja stofnað í kirkju; lög þess rædd þar og samþykkt, ásamt ýmsum öðrum mikilvægum framtíðar áformum. Þar væri einnig hin fyrsta stjórn þess kosin.

Eitt af því gleðilegasta við þenna fund var að lita yfir hluthafana: hverir það voru og hvernig þeir litu út. Þar voru menn af öllum stéttum, en þó lang-mest af alþýðu. Á öllum andlitum var óblandin ánægju, en þó alvörusvipur. Þar voru fáeinir konur, og hafa þó ekki all-fáar konur keypt þar hluti. Þar voru einnig fáeinir 10—12 ára drengir, innilega glaðir og hreiknir á svipinn yfir hlutaeign sinni í félaginu.

Lögin var ákveðið að láta ganga í gegn um tvær umræður. Ýms veruleg deilu-

atriði voru í þeim, milli Vestur-Íslendinga og bráðab.stj., sem vonandi jafnast úr. Mestu sundrunginni olli grein sr. Friðriks Bergmanns í Breiðablikum.

Auðvitað var sú grein ekki ljúf að heyra fyrir oss hér heima, og miklum ýkjum og öfgum blandin. En — þótt blaðamennirnir séu mætir menn í mörgu, þá má þó ekki ætíð taka þá fyrir rétta talpípu þjóðanna. Þeim hættir svo oft við, að tala frá elgin brjósti í nafni fjöldans, það sem fáir aðrir vildu undirskrifa með þeim. Og þótt dómurinn væri öfgafullur og ósanngjarn, þá lá samt svo mikil veruleg umhyggja og hlýja bak við hann, að við ættum að geta fyrirgefið höf. Það leit út, sem hann væri að ávíta börn, sem honum þætti vænt um, en — sem væru komin út á stórkostlega glapstigu. Hann hefir líklega mint, að hann væri að tala í kirkju yfir kærum syndurum. En — tilgangurinn var auðsjáanlega góður. Og allir fundu hvað innilega fulltrúi Vestanmanna hr. Bildfell vildi að alt yrði sem bezt bygt og húið í hagin fyrir framtíðina. Og meðan það er rauði þráðurinn, sem gengur í gegnum alt saman hjá hluthöfum og stjórn, þá má eslaust vona, að gott samkomulag náist og allir verði ásáttir. Markmiðið er þá eitt: Heill og hamingja ísl, þjóðarinnar.

Enn þá verður haldið áfram að safna hlutum. Vonandi er að svo mikið komi enn þá inn, að hlutaféð hér heima verði 400,000 krónur, sem því er nú ætlað að verða. Menn búast við að skipin verði dýrari en áætlað var, og er það í samræmi við flestar aðrar áætlanir. Hvenær láta menn t. d. byggja hús eða gera við, svo það verði ekki dýrara en áætlað var, það er því ekki að furða sig á þessu.

Að þessu fyrirtæki eigum vér ekki að láta komast vantraust, tortryggni eða póli-

tík, hvorki *flokka* né hreppapólitík. Það á að vera okkar kærasta fyrirtæki, sem við öll sláum hring um, því til verndar og framfara. Við vonum, að hér á landi eigi það ekki eða *fái* aldrei nokkra óvini. En — fari svo, að einhverjir reyni að setja fót fyrir það, þá eigum við ekki að þola það, og *engin* viðskifti við slíka menn að eiga.

Við konurnar höfnum lítið veltufé, til að leggja fram þessu fyrirtæki til eslingar. En eitt getum við lagt fram: Kærleika til þess og traust á því. Við getum kent börnum okkar líka að elska það og trú á það. Við getum látið okkur ant um velgengi þess og þroska og álit. Við getum róið þar að öllum árum. Og aldrei ættum við að láta tortryggni komast inn hjá okkur gegn því.

Við óskum því þessu nýstofnaða fyrsta »Eimskipafélagi Íslands« til allrar hamingju og velgengni um margar ókomnar aldir.

Guð blessi Eimskipafélag Íslands!

Eldhússbálgur.

Kálfshelli er mjög góður smáréttur, ef hann er tilreiddur á þenna hátt:

Leggið kálfsheilann í vatn með dálitlu af salti og ediki, og skiftið því nokkurum sinnum. Sjóðið heilann svo í dálitlu vatni með salti, ofurlitlum smjörbita og matskeið af ediki. Leggið svo ofurlitið af soðna heilanum ofan á fransbraudssneiðar og hellið yfir það sósu, sem búin er til á þenna hátt:

Hreinsið péturselju (persille) og saxið hana smátt. Látið svo stóran smjörbita á pönnu með ofurlitilli sitrónusafi, örlitlu salti og einni matskeið af ediki. Hrærið þetta vel saman á pönnunni yfir eldinum og hellið því svo vel heitu yfir kálfsheilann. Berið það svo strax á borð og etið það áðr en það missir sitt fína bragð.

Kjörfundur

til að kjósa 5 fulltrúa í bæjarstjórn Reykjavíkur verður haldinn í barnaskólahúsinu mánudaginn 26. jan. kl. 11 f. h.

Sjá götuauglýsingar.

Borgarstjórinn.

Útgefandi: **Briet Biarnhéðinsdóttir.** — Prentsmiðjan Gutenberg.